

BĂTĂLIA DE LA VASLUI

„În anul 6983 [1475], Sultanul Mehmet [al II-lea], Împăratul turcesc, întrarmând oaste, 120 000 de oameni, și oaste tătarească și muntenească, să meargă cu Radul - Vodă [Basarab - Vodă], au trimis asupra lui Ștefan - Vodă. Iară Ștefan - Vodă, având oaste gata, 40 000, și leșii ce-i venise într'agiutor cu Bucețchi, 2 000, de la Cazimir Craiul, și unгурii ce-i dobândise de la Mățiaș, Craiul unguresc, 5 000, - le-au ieșit înainte, din sus de Vaslui, la Podul-Înalt. Pre carii i-au biruit Ștefan - Vodă, nu așa cu vitejia, cum cu meșteșugul.

Că întâiu au fost învățat de au pârjolit iarba preste tot locul, de au slăbit caii turcilor cei gingași, și, apoi, agiutând și puterea cea dumnezeiască, cum se vra tocmi voia lui Dumnezeu cu a oamenilor, așa i-au cuprins pe turci o negură, cât nu se vedeau unul cu altul. Și Ștefan - Vodă tocmise puținei oameni de spre lunca Bârladului, ca să-i amăgească, cu buciume și cu trâmbețe, dând semn de războiu. Atunce oastea turcească, întorcându-se la glasul buciumelor, și împiedicându-i și apa și lunca, și acoperindu-i și negura, tăiau și sfărâmau lunca, să treacă la glasul buciumelor. Iar din dos i-au lovit Ștefan - Vodă cu oaste tocmită, în 10 zile a lui Ghenarie, unde nice era loc de a-și tocmitre oastea, nice de a se îndreptare; ci, așa, ei în de sine tăindu-se, mulți au pierit; și mulți prinseră vii pedestrime; ci și pre aceia, pre toți i-au tăiat, unde, pe urmă, movile de cei morți au strâns, și mulți Pași și sangeaci au perit; și pe feciorul lui Isac - Pașa, după ce l-au prins viu, l-au slobozit; și puștile le-au dobândit, și steaguri mai multe de una sută au luat.

Dacă i-au bătut pe turci, au luat în gios de la Podul - Înalt prin pădure, și au ieșit unde purcede apa Smilei, în Ținutul Tutovei; acolo, în legea lor, au dat laudă lui Dumnezeu că s-au văzut ieșiți la lumină.

Iară Ștefan - Vodă pornitu-s-au după dâșii cu moldovenii săi și acei 2 000 de leși, și au gonit pe turci până i-au trecut Siretiul, la Ionășești, unde se chiamă Vadul Turcilor și până astăzi. Și acolo, deasupra Siretiului, la movila cea mare a Tecuciului, au odihnit trei zile.

Atunce, întorcându-se Ștefan - Vodă, și mergând pre apa Bârladului în sus, și plăcându-i locul între Bârlad și între Vaslui, întru acea laudă și bucurie de izbândă cu noroc, ce au biruit pre turci și pre munteni, au început a zidire biserica sfântului Ioan Înainte - Mergătorul, în târg în Vaslui, dând laudă lui Dumnezeu. Pre urmă au făcut și case domnești, cum se cunosc și până astăzi. Și, odihnind Ștefan - Vodă acolo sus cu oștile sale, și râvnind cu nevointă a se zidire biserica, și alte lucruri ce arată că au făcut mai pre urmă, și întorcându-se agiutorul Craiului leșesc cu multă dobândă, au trimis Ștefan - Vodă solii săi de i-au dus 36 steaguri, arătând vitejia ce au făcut, și i-au mulțămît de agiutor”.

(Grigore Ureche, *Luptele lui Ștefan cel Mare*, în *Din faptele străbunilor, povestiri ale cronicarilor, rânduite, adunate și publicate de Nicolae Iorga*, Tipografia Neamului Românesc, 1909, paginile 43-45)

Vocabular:

Leși = polonezi

Ghenarie = Ianuarie

Pașa = guvernator al unei provincii din Imperiul Otoman

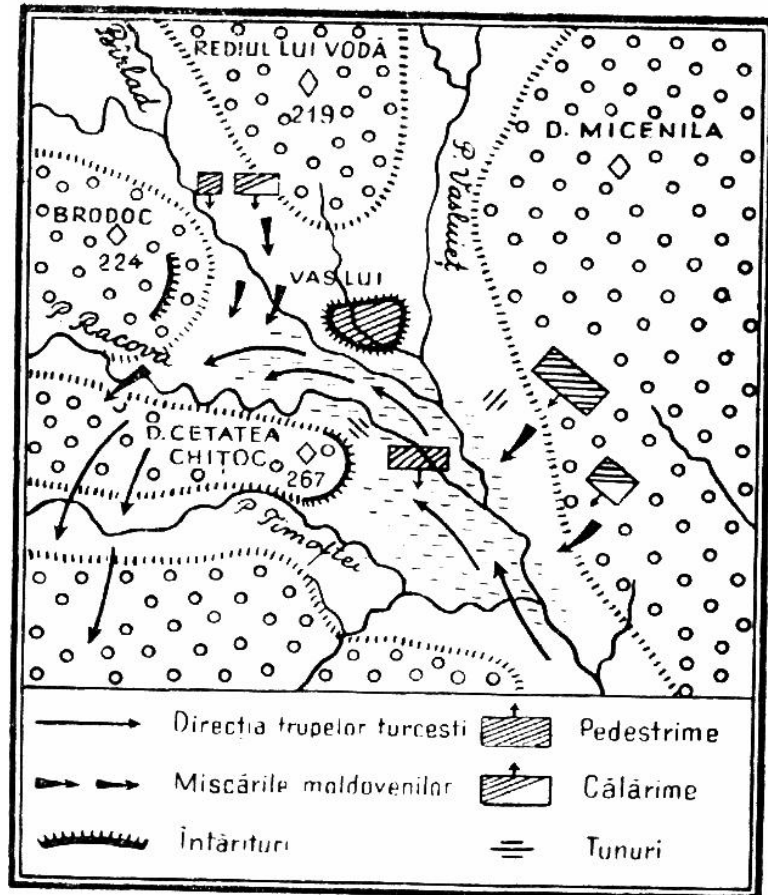
Sangeac = conducător al unei diviziuni teritoriale în Imperiul Otoman; subîmpărțire a unui

pașalâc

Puștile = în text cu sensul de tunuri

Vă propunem, în numărul acesta al revistei, o întoarcere la izvoarele istoriei noastre și vă supunem atenției descrierea uneia dintre cele mai cunoscute, mai strălucite și mai răsunătoare victorii ale lui Ștefan cel Mare, cea de la Vaslui (Podul Înalt), în relatarea cronicarului Grigore Ureche.

Remarcăm, în primul rând, parfumul limbii române din perioada medievală, apoi detaliile și comentariile făcute de autor, care oferă informații importante, pe care le vom

Bătălia de la Vaslui

comenta în continuare. Cronicarii foloseau cronologia de la facerea lumii, Considerându-se că de la genază la nașterea lui Hristos au trecut 5 508 ani obținem anul astronomic realizând diferența ($6\ 983 - 5\ 508 = 1475$). Aflăm din text că bătălia s-a desfășurat la 10 ianuarie 1475, între otomani, cu o armată de 120 000 de soldați, ajutați de tătari și munteni, și moldovenii lui Ștefan cel Mare, 40 000 de soldați, sprijiniți de 2 000 de polonezi trimiși de regele Cazimir al IV-lea și de 5 000 de unguri trimiși de regele Matia Corvin. În ciuda ajutorului primit de oastea moldoveană, decalajul față de armata otomană era destul de mare. În aceste condiții, Ștefan cel Mare își pune în valoare calitățile de strateg „pârjolind iarba preste tot locul, de au slăbit caii turcilor cei gingași”, apoi, profitând de „puterea cea dumnezeiască”, turcii fiind cuprinși de o „negură, cât nu se vedeau unul cu altul”, a trimis câțiva ostași spre lunca Bârladului, „ca să-i amăgească, cu buciume și cu trâmbițe, dând semn de războiu”.

Atrași în capcană, turcii au suferit pierderi mari, „movile de cei morți au strâns, și mulți Pași și sangeaci au perit”, iar moldovenii au capturat multe trofee: „și puștile le-au dobândit, și steaguri mai multe de una sută au luat”. Eliberarea feciorului lui Isac-Pașa, credem că a avut rațiuni diplomatice, pentru că așa cum precizează textul, chiar și cei prinși vii dintre pedestrași, „pre toți i-au tăiat”. După victorie, Ștefan cel Mare i-a urmărit pe atacatori până au trecut Siretul, la Ionășești (astăzi în județul Galați), așteptând trei zile pe dealurile Tecuciului, pentru a fi sigur că otomanii nu se vor mai întoarce.

Asigurându-și victoria, Ștefan cel Mare a trimis soli către regele Poloniei Cazimir al IV-lea pentru a-i dărui 36 de steaguri din cele peste o sută capturate de la turci, ca semn al „vitejiei ce au făcut”, dar și pentru a-i „mulțami de ajutor”.

Se verifică și faptul că după bătălii, Ștefan cel Mare construia câte o biserică pentru a-i mulțumi lui Dumnezeu pentru ajutorul dat. Astfel, în târgul Vaslui, s-a îngrijit de construirea bisericii cu hramul Sfântului Ioan Înainte –Mergătorul. Aceasta nu a fost construită imediat, ci în 1490, între lunile aprilie și septembrie. Ca urmare a acestor fapte și ca apărător al creștinătății, în 1992, Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a canonizat ca fiind „Binecredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt.”

Pentru cinstirea memoriei victoriei de la Vaslui, în 1975, cu ocazia împlinirii a 500 de ani de la strălucita biruință, a fost dezvelită statuia ecvestră a lui Ștefan cel Mare, în complexul de la Podul Înalt, la circa 12 km de Vaslui, pe locul fostei bătălii. Statuia este realizată din bronz de către sculptorul Mircea Ștefănescu și are o înălțime de 6,90 metri, cântărind 19 tone.

Cu speranța că v-am trezit interesul, vă invităm să recitiți istoria lui Ștefan cel Mare și să găsiți și alte izvoare ale istoriei naționale, care așteaptă să fie descoperite și puse în valoare.

Băjinaru Adriana Ramona, clasa a XI-a C
Ochiuz Florina Claudia, clasa a XI-a C
Coordonator prof. Ion Stănel

Bibliografie:

IORGA Nicolae, *Istoria lui Ștefan cel Mare povestită neamului românesc*, Editura Artemis, București, 2004.
PAPACOSTEA Șerban, *Ștefan cel Mare domn al Moldovei (1457-1504)*, Editura Enciclopedică, București, 1990.

CLIO – SCURTE ISTORII

Avertisment

Domnitorul fanariot Nicolae Mavrogheni (Țara Românească: 1786-1790), renumit pentru ciudățeniile sale, porunca ispravnicilor să ridice „*țepi pe la toate drumurile și răspântiile în care să se sape amenințarea : cel ce va face hoții, ucideri sau va fi gazdă de hoți cu această pedeapsă de moarte se va osândi înțepatul*”; de la 1 iunie 1786, în mod asemănător se pedepsea și nemergerea la biserică.

Societatea Filarmonică și „privileghiurile” domnești

În octombrie 1832, din inițiativa lui I.H.Rădulescu, I.Cîmpineanu și C.Aristia, s-au pus bazele *Societății Filarmonice*, având ca scop încurajarea literaturii în limba română, a muzicii vocale și instrumentale și crearea unui teatru național. Cheltuielile *Societății Filarmonice* erau suportate, lunar, de cei trei: 4 galbeni -I.Cîmpineanu, 2 galbeni -I.H.Rădulescu și 1 galben -C.Aristia. În schimb, fondatorii solicitau să li se asigure, prin carte domnească, „privileghiuri” pe 16 ani la: desfacerea exclusivă a cărților de joc, a plumbului și a prafului de pușcă.